

Розв'язування задач.

Мета.

Освітня. Відпрацювати навички розв'язування задач на тему: “Властивості газів, рідин і твердих тіл”.

Розвиваюча. Розвивати логічне та алгоритмічне мислення.

Виховна. Виховувати культуру оформлення розв'язків розрахункових задач.

Тип уроку. Формування знань, умінь, навичок.

План

1. Актуалізація опорних знань.
2. Вчимося розв'язувати задачі.
3. Домашнє завдання.

Хід уроку

1. Актуалізація опорних знань.

1. Чому тверді тіла зберігають свою форму? Що більше: об'єм твердого тіла або сума об'ємів усіх його молекул? Чому?
2. Що спільного в характері руху молекул газу, рідини і твердих тіл?
3. Поясніть відмінності між насиченою і ненасиченою парою.
4. Чому тиск насиченої пари не залежить від об'єму? Пояснити це з точки зору молекулярно-кінетичної теорії.
5. Чому зі збільшенням температури тиск насиченої пари в закритій посудині зростає швидше, ніж тиск ідеального газу?
6. Поясніть механізм протікання явища кипіння.
7. Чому опік парою значно сильніший і небезпечніший, ніж окропом?
8. Свіжоспечений хліб важить більше, ніж остиглий. Чому?
9. Що називають абсолютною і відносною вологістю?
10. Чи може відносна вологість бути більше 100%? Чому?
11. У морозний день у відкриту квартиру «валить» густа пара. Чому?
12. Чому в зимовий час шибки потіють, якщо в кімнаті багато людей?
13. Чи вірно, що ластівки, літаючи низько над землею, віщують наближення дощу?
14. Який ґрунт сохне швидше після дощу - піщаний або глинистий? Чому?
15. Чим відрізняються за фізичними властивостями кристалічні тіла від аморфних?
16. Кубик з віконного скла і кубик, вирізаний з монокристала кварцу, занурені в гарячу воду. Чи збережуть кубики свою форму?
17. Чому в таблицях температур плавлення різних речовин немає температури плавлення скла?
18. Яким видам пружних деформацій піддаються: фундамент будівлі, ніжка стільця, стельова балка, різець стругального верстата, вагонна вісь?
19. Що таке полімери? У чому полягає особливість їх будови?

20. Чому деякі рідини вважають кристалами?

2. Вчимося розв'язувати задачі.

Задача 1. Знайти масу водяної пари, що міститься в спортивній залі об'ємом в 1100 м^3 , при температурі 30°C , якщо відносна вологість повітря 80% .

Дано:

$$V = 1100 \text{ м}^3$$

$$t = 30^\circ\text{C}$$

$$\varphi = 80\%$$

$$\rho_0 = 30,3 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3$$

$m - ?$

Розв'язання:

Маса пари, що міститься в залі:

$$m = \rho V$$

Відносна вологість:

$$\varphi = \frac{\rho}{\rho_0} \cdot 100\%$$

$$\rho = \frac{\varphi \cdot \rho_0}{100}$$

$$m = \frac{\varphi \cdot \rho_0 \cdot V}{100}$$

$$m = \frac{80\% \cdot 30,3 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3 \cdot 1100 \text{ м}^3}{100\%} = 27 \text{ кг}$$

Відповідь: $m = 27 \text{ кг}$

Задача 2. Відносна вологість повітря при 20°C дорівнює 58% . При якій температурі випаде роса?

Дано:

$$t = 20^\circ\text{C}$$

$$\varphi = 58\%$$

$$\rho_0 = 17,3 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3$$

$t_p - ?$

Розв'язання:

Визначимо густину водяної пари при 20°C :

$$\varphi = \frac{\rho}{\rho_0} \cdot 100\%$$

$$\rho = \frac{\varphi \cdot \rho_0}{100}$$

$$\rho = \frac{58\% \cdot 17,3 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3}{100} = 10,03 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3$$

По таблиці «Залежність тиску і густини насиченої водяної пари від температури» знаходимо температуру, при якій випадає роса. Значенню $\rho = 10,03 \cdot 10^{-3} \text{ кг/м}^3$ відповідає температура $t_p = 11^\circ\text{C}$.

Відповідь: $t_p = 11^\circ\text{C}$.

Задача 3. Яким повинен бути радіус капілярної трубки для того, щоб вода в капілярі піднялася на 10 см ? Коефіцієнт поверхневого натягу води рівний $7 \cdot 10^{-2} \text{ Н/м}$.

Дано:

$$h = 10 \text{ см} = 0,1 \text{ м}$$

$$\sigma = 7 \cdot 10^{-2} \text{ Н/м}$$

$$\rho = 1000 \text{ кг/м}^3$$

г - ?

Розв'язання:

$$h = \frac{2\sigma}{\rho r g}$$

$$r = \frac{2\sigma}{\rho h g}$$

$$r = \frac{2 \cdot 1 \cdot 10^{-2} \text{ Н/м}}{1000 \text{ кг/м}^3 \cdot 0,1 \text{ м} \cdot 9,8 \text{ м/с}^2} = 1,4 \cdot 10^{-4} \text{ м}$$

Відповідь: $r = 1,4 \cdot 10^{-4} \text{ м}$.

Задача 4. До кінців сталевого дроту довжиною 3 м і перерізом 1 мм² прикладені сили по 210 Н кожна. Знайти абсолютне і відносне видовження.

Дано:

$$l = 3 \text{ м}$$

$$S = 1 \text{ мм}^2 = 1 \cdot 10^{-6} \text{ м}^2$$

$$E = 2,1 \cdot 10^{11} \text{ Па}$$

$$F = 210 \text{ Н}$$

ε - ?

Δl - ?

Розв'язання:

$$\frac{F}{S} = E \varepsilon$$

$$\varepsilon = \frac{F}{S \cdot E}$$

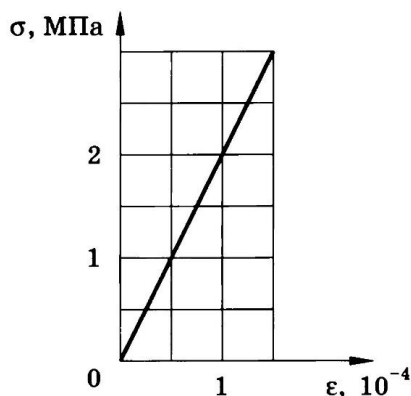
$$\Delta l = l \varepsilon$$

$$\varepsilon = \frac{210 \text{ Н}}{2,1 \cdot 10^{11} \text{ Па} \cdot 10^{-6} \text{ м}^2} = 10^{-3}$$

$$\Delta l = 3 \text{ м} \cdot 10^{-3} = 3 \text{ мм}$$

Відповідь: $\varepsilon = 10^{-3}$; $\Delta l = 3 \text{ мм}$

Задача 5. На рисунку представлено графік залежності пружної напруги, що виникла в бетонній palі, від її відносного стиснення. Знайти модуль пружності бетону.

$$E = \frac{\sigma}{\varepsilon}$$

За графіком визначаємо:

$$\varepsilon = 1,5 \cdot 10^{-4}$$

$$\sigma = 3 \text{ МПа} = 3 \cdot 10^6 \text{ Па}$$

$$E = \frac{3 \cdot 10^6 \text{ Па}}{1,5 \cdot 10^{-4}} = 2 \cdot 10^{10} \text{ Па}$$

3. Домашнє завдання.

Повторити: параграф 47 – 50

Підготуватись до контрольної роботи (за зразком)